

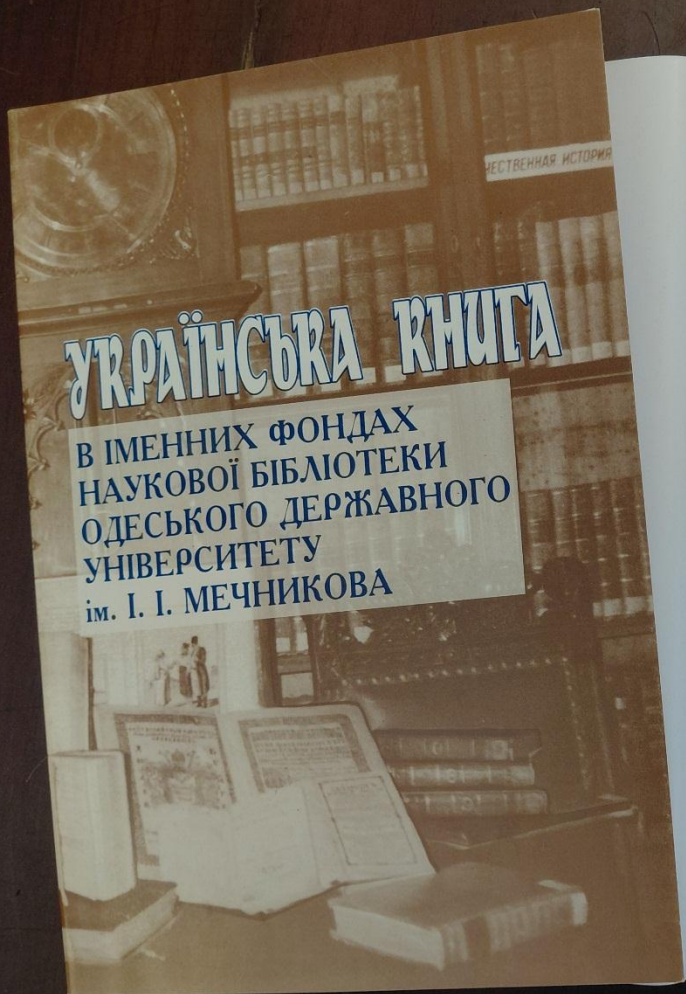
Українська книга в освітньо-науковому просторі ОНУ: бібліотечний аспект



Данилюк Н. Є.,
зав. відділом комплектування НБ ОНУ

30.10.2025

- ❧ Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова є осередком зберігання, дослідження та популяризації української книги.
- ❧ Збереження та примноження духовного й культурного надбання українського народу, утвердження в суспільстві престижу української книги – один з напрямків роботи Наукової бібліотеки.
- ❧ З початку 1990-х рр. головним пріоритетом роботи з книжковими пам'ятками стає створення національної бібліографії України, репертуару української книги та періодичних видань. Перші кроки цієї роботи відбиті у покажчику «Українська книга в іменних фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова».
- ❧ У наступні роки було здійснене наукове освоєння цілого прошарку іноземної україніки, завдяки чому в науковий та культурний обіг були введені цінні джерела з історії України, надруковані в XV–XVIII ст. Так, у 2007 р. вийшов передрук розділу видання 1493 р. «Liber chronicarum» Г. Шеделя «Про європейську область Сарматію» – справжній шедевр книгодрукування XV ст. Розділ «Про європейську область Сарматію», де міститься цінна інформація про Україну, було вперше перекладено українською з латині та прокоментовано.



УКРАЇНСЬКА КНИГА

В ІМЕННИХ ФОНДАХ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ИСТВЕННАЯ ИСТОРИЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова

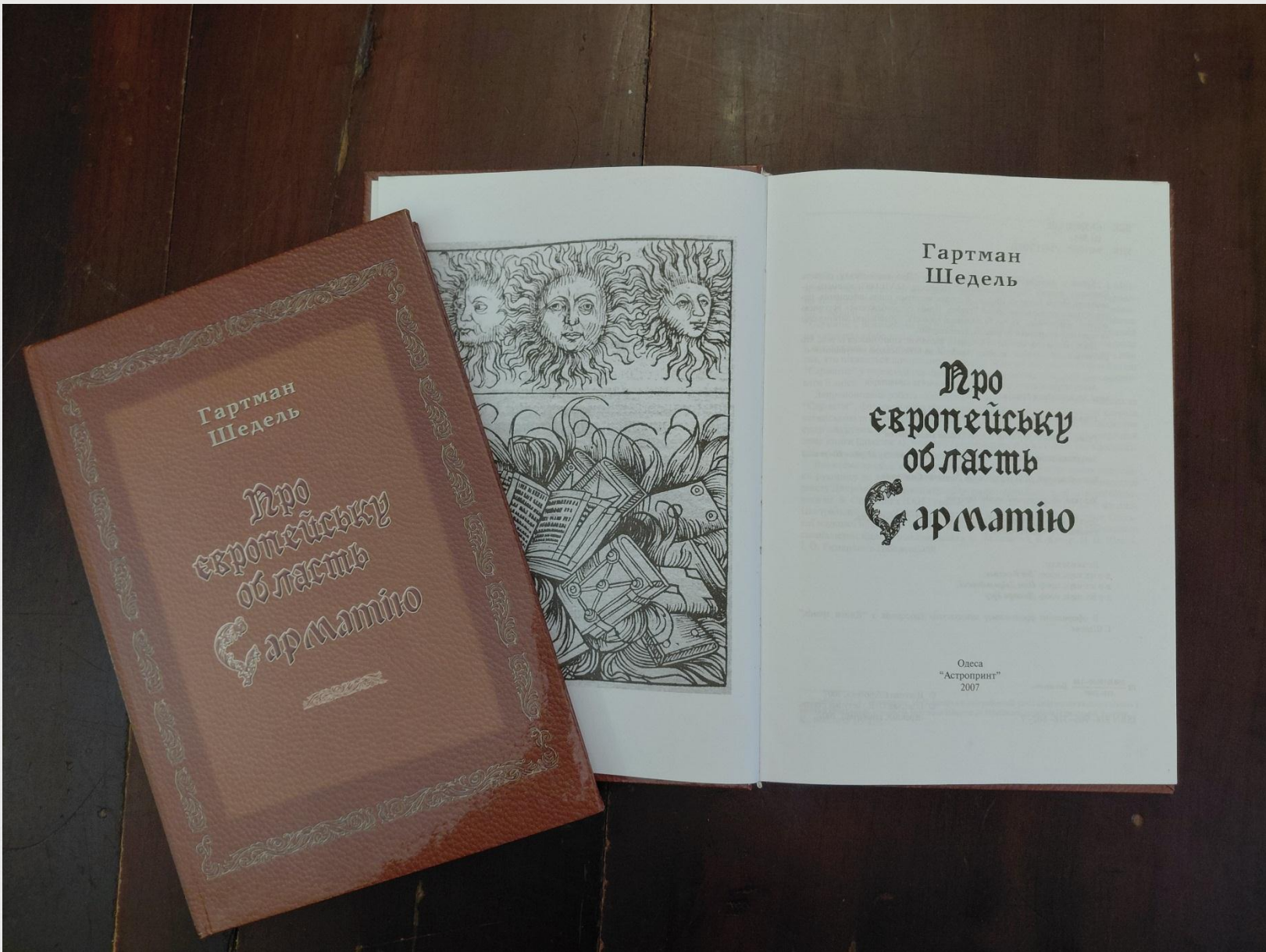
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

УКРАЇНСЬКА КНИГА

В ІМЕННИХ ФОНДАХ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ім. І. І. МЕЧНИКОВА

Бібліографічний покажчик

Одеса
«АстроПринт»
1999



Гартман
Шедель

Про
європейську
обласць
Гармацію

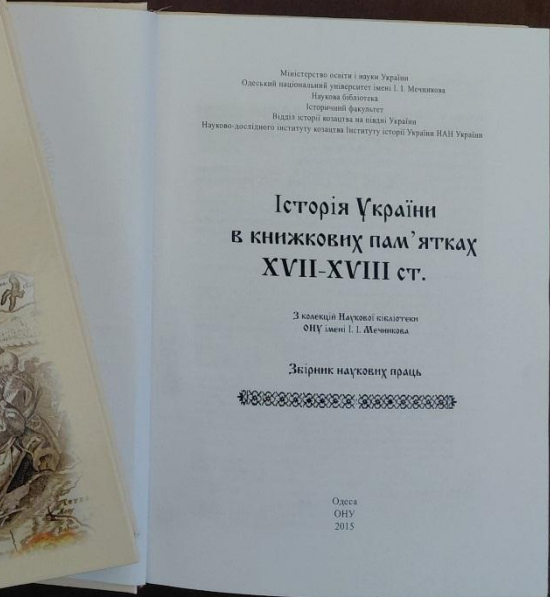
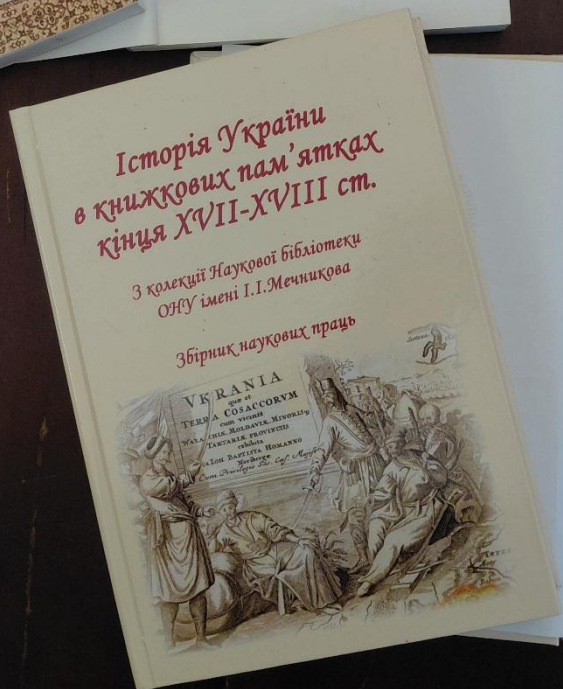
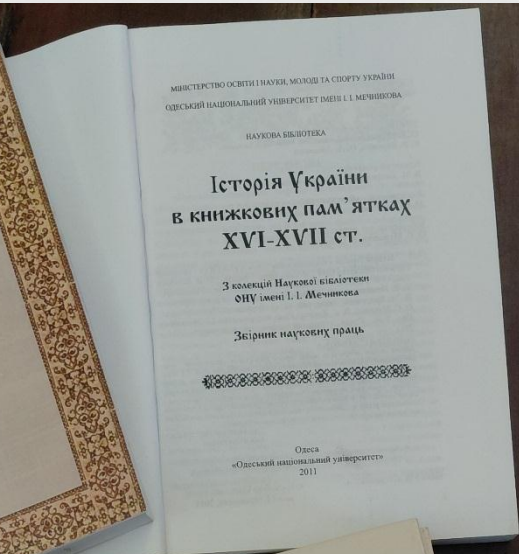
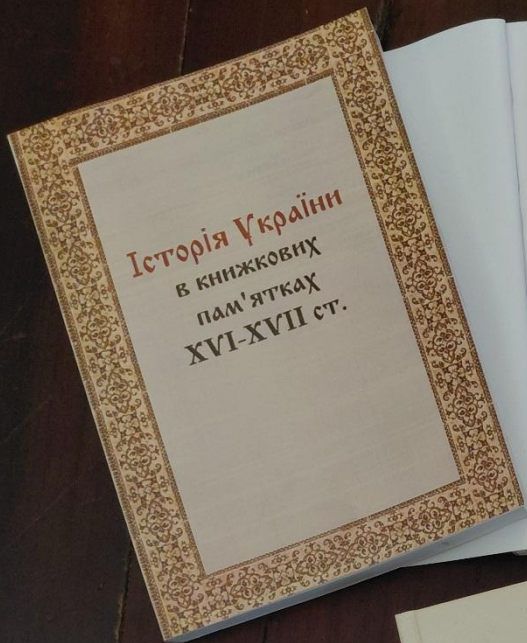


Гартман
Шедель

Про
європейську
обласць
Гармацію

Одеса
"Астропринт"
2007

- ❧ Роботу з введення у науковий обіг джерел з історії України було продовжено у межах проекту «Історія України в книжкових пам'ятках XVI–XVIII ст.».
- ❧ Вийшов збірник наукових праць «Історія України в книжкових пам'ятках XVI–XVII ст. З колекцій Наукової бібліотеки ОНУ», що містить перекладену вперше на українську «Оповідь про те, що відбулося під час війни з Польщею аж до 1676 р.» (за «Османським дзеркалом» Ла Магдалена). До наступного випуску «Історія України в книжкових пам'ятках XVII – кінця XVIII ст.» увійшли оброблені матеріали франкомовної газети «Амстердам» за 1708–1709 рр. з цінними відомостями про події в Україні на початку XVIII ст.
- ❧ Ще один приклад того, як бібліотека бере участь у створенні національної бібліографії України, – анотований каталог виставки «Видавничча спадщина українського ренесансу» який містить описи рідкісних українських видань 1917–1930 рр. з фондів бібліотеки. Це довідкове видання являє собою спробу книгознавчої реконструкції культурного життя України в переламний період її історії і є дієвим інструментом вивчення маловідомих документів короткої, але яскравої доби українського відродження.



**ВИДАВНИЧА
СПАДЩИНА
УКРАЇНСЬКОГО
РЕНЕСАНСУ**

(1917-1930)



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**ВИДАВНИЧА
СПАДЩИНА
УКРАЇНСЬКОГО
РЕНЕСАНСУ**

(1917-1930)

Каталог виставки

Одеса
«Одеський національний університет»
2011

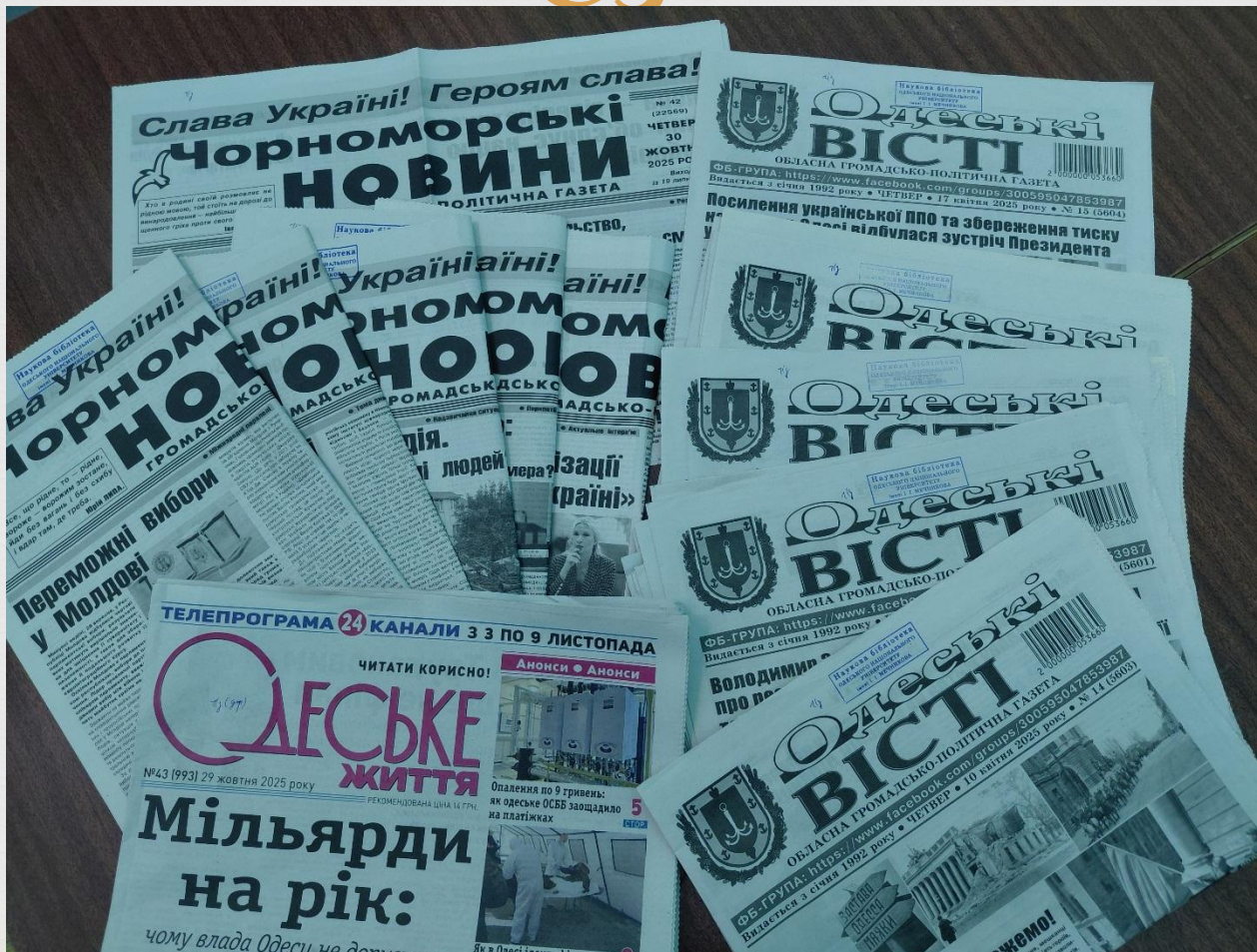
- ❧ Ці досягнення стали можливими завдяки тому, що протягом багатьох десятиліть у фондах університетської бібліотеки було накопичено значний пласт української книги, завдяки нашим попередникам збережений для наступних поколінь.
- ❧ Сучасна університетська бібліотека студентсько-орієнтована, інтеграція бібліотеки в процес навчання йде різними шляхами. Проведення семінарів, екскурсій, присутність бібліотеки в соціальних мережах з виставками до ювілейних дат та книжковими новинками, віртуальні виставки, які розкривають фонди бібліотеки для широкого загалу читачів зараз є необхідним.
- ❧ Все це працює завдяки постійному комплектуванню бібліотеки сучасною українською книгою. Значущість Наукової бібліотеки в інформаційному просторі університету полягає у відкритості її ресурсів: електронний каталог відкритого доступу, повні тексти у репозитарії, тощо. Але, головне, що пропонує бібліотека відвідувачам – це книга.

- ❧ Багато років комплектування бібліотек велось централізовано, до бібліотек направлялися перекладені монографії та підручники переважно російською мовою. Довгі роки панування російськомовної книги наклали глибокий відбиток на обличчя бібліотек. В останні роки ЗВО зазнають труднощів з комплектуванням підручниками та монографіями за різними напрямками знань бо далеко не всі іншомовні фундаментальні праці, переважно в галузі природничих наук, переведені українською мовою.
- ❧ Тому дуже важливим є створення сприятливих умов в Україні для видання та популяризації української книги, піднесення вітчизняної видавничої справи.
- ❧ Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова шукає різні шляхи поповнення фонду саме українською книгою. Це й співробітництво з видавництвами по закупівлі сучасних україномовних підручників, відвідування книжкових виставок, співпраця з викладачами університету, книгообмін, тощо.

- ❧ За кошти університету бібліотека закуповує переважно навчальну літературу. Для цього ведеться співпраця з видавництвами України, деканатами та кафедрами університету.
- ❧ Відділ комплектування надсилає каталоги видавництв, а викладачі, або уповноважені особи у підрозділах відбирають підручники та навчальні посібники, які є необхідними для здійснення навчального процесу. За цими списками комплектування робить замовлення у видавництвах.
- ❧ Таким чином університет отримує тільки ту літературу, яка дійсно потрібна викладачам та студентам ЗВО. Викладачі рекомендують студентам саме цю літературу, що, в свою чергу, сприяє відвідуванню студентами бібліотеки.
- ❧ В поточному році університет придбав деяку необхідну навчальну літературу для факультетів романо-германської філології, економіко-правового та факультету математики, фізики та інформаційних технологій. Процес комплектування триває.



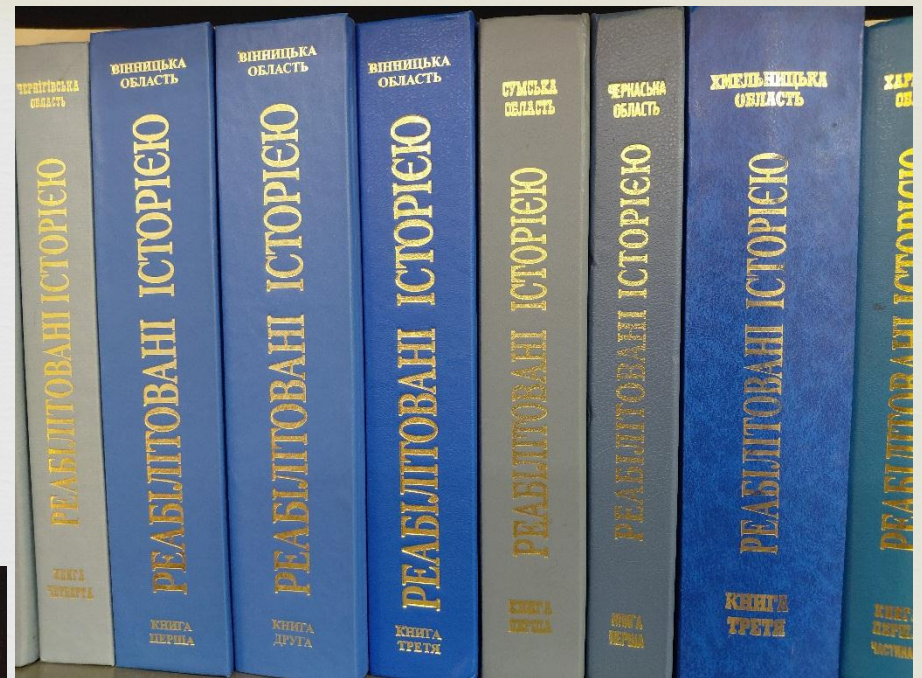
Значну частину фонду Наукової бібліотеки складають періодичні видання. Велику цінність для прийдешніх поколінь мають сучасні місцеві газети, що несуть інформацію про історію, побут, важливі події рідного краю. Дуже важливо, щоб цей зв'язок не перервався, тому кожного року ми намагаємось передплатити найбільш відомі та змістовні одеські та українські газети.



Велику частину щорічного поповнення фонду складають дарунки читачів та організацій; з деякими з них бібліотека співпрацює багато років. Від користувачів бібліотека отримує переважно художню літературу, організації надсилають монографії та збірки, які є плодом їх наукових здобутків і, таким чином, приносять велику користь читачам бібліотеки та науковцям, які можуть ознайомитись з новими дослідженнями з різних галузей знань. Переважно це історична та соціально-політична література. У цьому році Наукова бібліотека отримала у дарунок від авторів-упорядників гарно видане та вельми змістовне 20-ти томне видання «Конституції країн світу».



Неймовірно цікавий дарунок від нашого постійного дарувальника – добірка українських газет за різні роки, «козацької» тематики. Ми сподіваємось, що вони стануть у нагоді нашим користувачам – історикам, культурологам, та всім, кого цікавить історія рідного краю.



Ще дуже гарний й корисний дарунок – книги серії «Реабілітовані історією». Фонд бібліотеки поповнили томи «Вінницька», «Сумська», «Миколаївська» та інші області України. У сучасному світі відомості які розкривають ці книги є необхідними, це історія окремих постаттів, через яку просліджується історія всього народу.

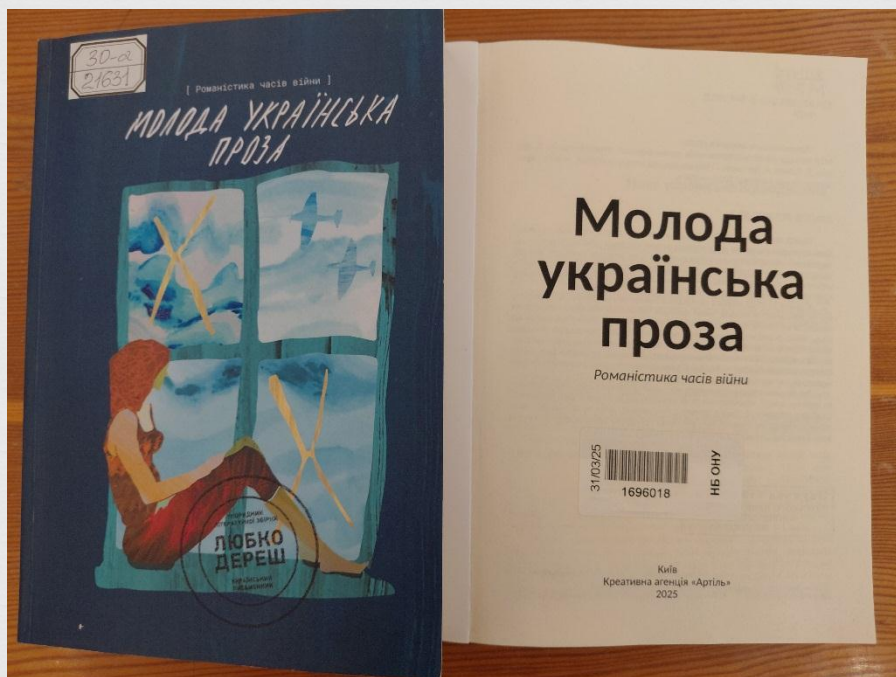


Значну кількість періодичних видань бібліотека отримує у дар щомісячно (або щоквартально), що дозволяє скласти річні комплекти журналів; частина журналів є фаховими, це стає у нагоді при проведенні акредитацій спеціальностей.

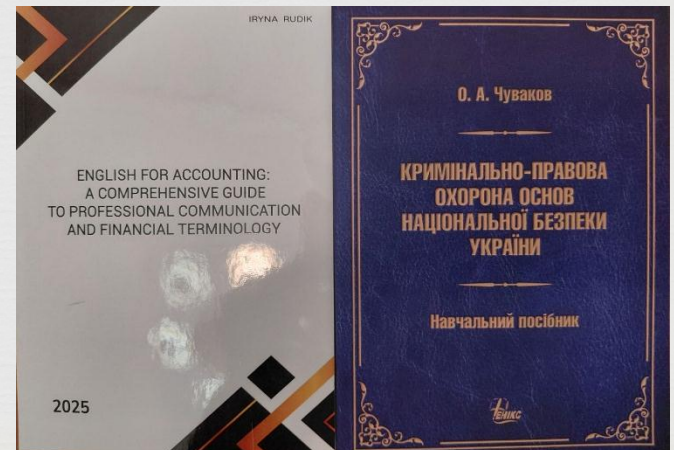
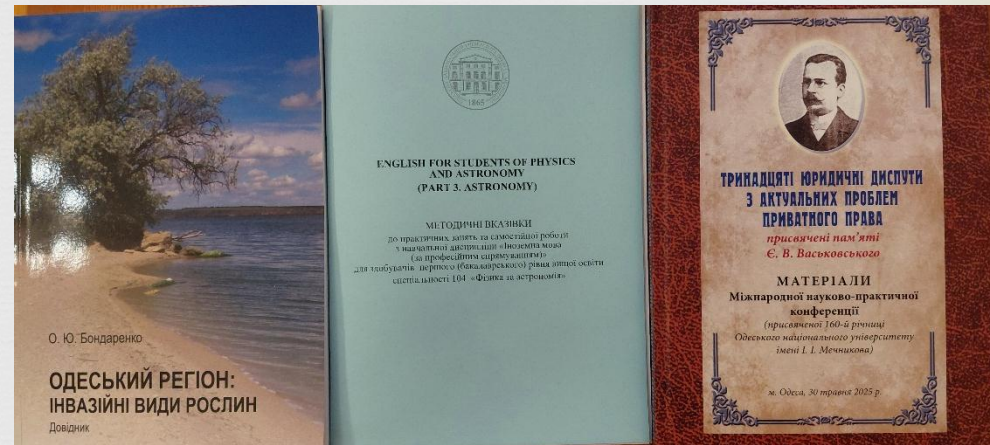


Другий рік поспіль Наукова бібліотека отримує літературу у вигляді благодійної допомоги від благодійного фонду «Спадок Гетьманщини».

Вагому частку від усієї літератури, що поповнює фонд Наукової бібліотеки щорічно складає художня література, подарована користувачами бібліотеки, викладачами ОНУ, безпосередньо авторами.



Дуже важливою частиною комплектування бібліотеки українською книгою є обов'язковий примірник. Всі нові видання викладачі обов'язково передають до фонду бібліотеки. Підручники та наукові посібники, монографії – обов'язково у друкованому вигляді, методичну літературу – переважно в електронному. Всі описи розміщуються в електронному каталозі, повні тексти – у репозитарії університету для широкого загалу. Значну частину обов'язкових примірників складають фахові періодичні видання факультетів та підрозділів університету.



- ❧ Гордістю бібліотеки ОНУ є книгообмін. У ці непрості часи Наукова бібліотека не загубила жодного партнера з книгообміну й придбала нових.
- ❧ Біля 20 бібліотек провідних закладів вищої освіти України та наукових організацій є партнерами Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
- ❧ Основа книгообміну – сучасні фахові періодичні видання з різних галузей знань. Бібліотека прагне, щоб книгообмін здійснювався періодично і склалися найбільш повні комплекти періодичних видань.
- ❧ Книгообмін періодичними виданнями сприяє розвитку наукової думки, пропагує праці викладачів та наукових співробітників ЗВО.
- ❧ Наявність у фонді Наукової бібліотеки сучасних українських фахових періодичних видань має велику користь при проведенні акредитацій нових спеціальностей що відкриваються у навчальних закладах.

Нажаль в останні роки видання виходять не зовсім вчасно, але головне, що вони виходять і Наукова бібліотека ОНУ та наші шановні партнери мають змогу створювати щорічні комплекти потрібних періодичних видань. Деякі з періодичних видань, що отримані науковою бібліотекою ОНУ від партнерів за книгообміном у поточному році.



Важливу частину в поповненні фонду українською книгою складають книги, отримані за книгообміном. Це, більшістю, монографії, сучасні підручники, суспільно значущі видання.



- ❧ Зі свого боку бібліотека надсилає партнерам більше 10 назв фахових видань Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
- ❧ Значне місце у книгообміні посідають видання Наукової бібліотеки. Серед них наукові дослідження фонду, ювілейні видання, праці конференцій, які проводить бібліотека, тощо.





В усіх навчальних закладах читачі гублять літературу та приносять «щось» на заміну. Це стало теж одним з засобів поповнення фонду українською книгою. Ми пропонуємо придбати у видавництв на заміну ті книги, які потрібні для здійснення навчального процесу. Це сучасні підручники, які є корисними навчальному закладу. Таким чином ми уникаємо російськомовної та застарілої літератури. В поточному році це більше ста назв підручників останніх років видання, за замовленнями викладачів нашого університету.

- ❧ Крім поповнення бібліотечного фонду сучасною українською книгою Наукова бібліотека займається поверненням української книги, забороненою радянською владою в шістдесяті роки минулого століття. В бібліотеці університету було створено спецфонд, до якого передавалася вся література, яка в ті часи була не бажаною.
- ❧ З 90-х років триває робота по поверненню читачам скарбів української книги, переважно це видання початку 20-го сторіччя відомих видавництв Києва, Харкова та інших українських міст: «Книгоспілка», «Час», «Український робітник», «Сяйво», «Молодий більшовик», Державне видавництво України, тощо. Ці рідкісні видання на сьогодні мають не тільки художню, історичну, а й бібліографічну цінність.

a1728 Сер. 165-66
30-а
21592
М. КОЩОВИНСЬКИЙ
КОНІ НЕ ВИННІ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

89179-3
Ф. 86 лі.
Луб. Ч.
ІВ. ФРАНКО
ЛІСИ
ТА
ПАСОВИСЬКА.
Оповідання колишнього повномочного.
(З життя галицьких селян).
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

a1780
В. СТЕФАНІК
ЗЛОДІЙ.
КЛЕНОВІ ЛИСТКИ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

a2101.
І. ФРАНКО [89179-3]
ЛЕСИЩИНА ЧЕЛЯДЬ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

ЛІТЕРАТУРНО-ІСТОРИЧНА СЕКЦІЯ Ч. 8.
І. Франко.
30.а/4293
ІВАН ВИШЕНСЬКИЙ.
НА СВЯТООРСЬКІЙ ГОРІ.
ПОВІСНІ
Київ, р. 1918.
Видавня Товариства «Варшатор».

П. КУЛІШ
ЧОРНА РАДА
ХРОНІКА 1663 РОКУ
Видання друге
КНИГОСПІЛКА

Л. ГЛІБОВ [89179-1]
БАЙКИ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

В. СТЕФАНІК [89179-3]
ПАЛІЙ.
МАЙ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

30-а
21601
І. ФРАНКО
ЦУВАНСИ
30.а/234
№ 19 Ціна 5 коп. № 19
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

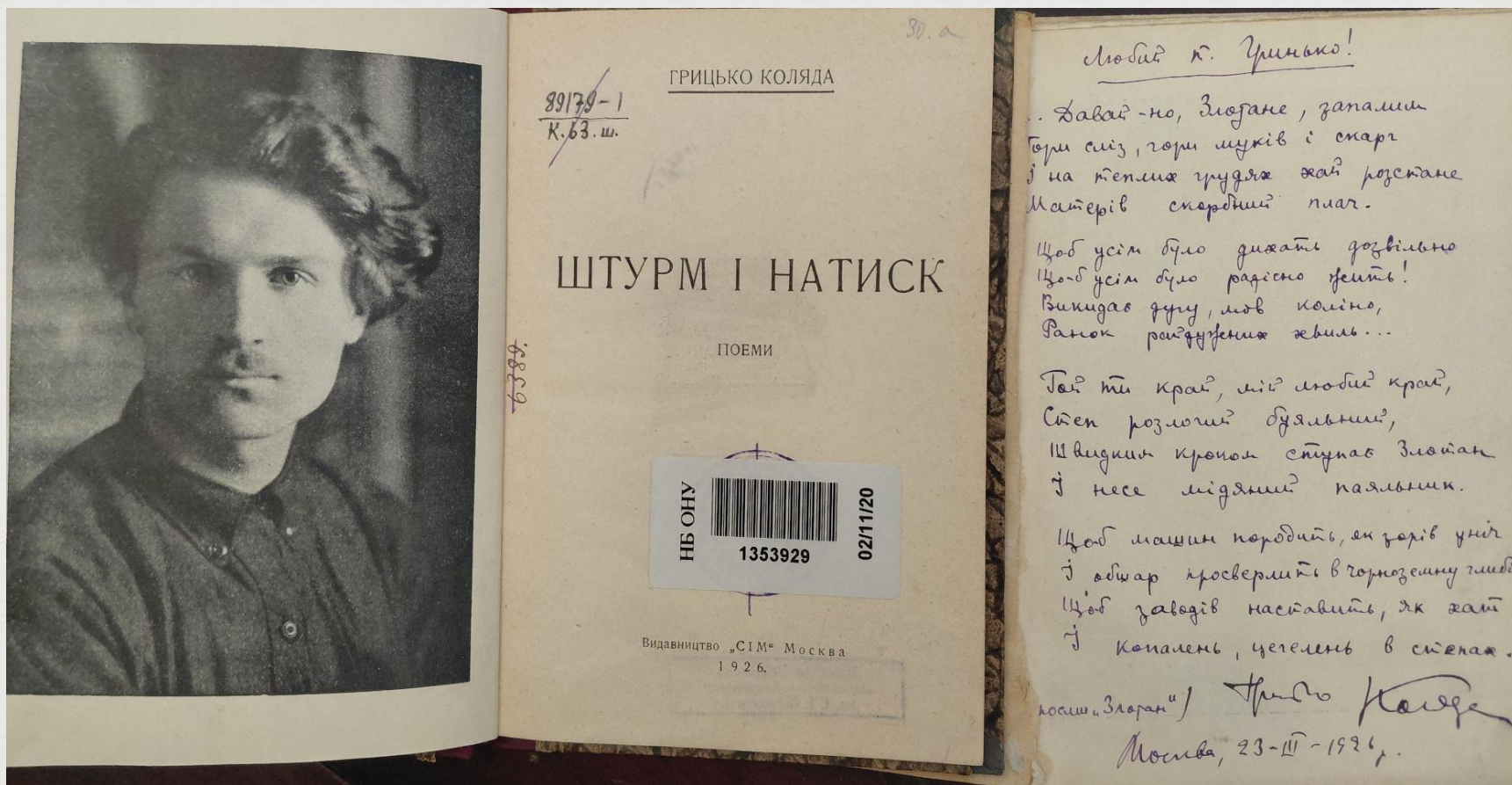
a1752.
І. ФРАНКО [89179-3]
ОТЕЦЬ ГУМОРИСТ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКИХ КЛАСИКІВ
П. ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ
44
ТВОРИ
ВІДАВНИЦТВО «УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК»
24

В ті буреломні роки користувалась попитом художня, наукова, педагогічна література видана українською мовою. Це свідчить про прагнення нашого народу до знань у всі часи й бажання отримувати ці знання рідною мовою.



Серед заборонених у 60-х роках книжок у фонді Наукової бібліотеки знаходиться видання українського поета початку 20 століття Грицька Коляди (Гео Коляда) (21 січня 1904 – грудень 1941) «Штурм і натиск» з автографом автора. Поет був членом Спілки селянських письменників «Плуг» та Спілки пролетарських письменників «Гарт», брав участь у московському об'єднанні українських письменників «Село і місто» (СІМ).



Твори Марка Вовчка та Михайла Коцюбинського різних, відомих свого часу українських видавництв посіли гідне місце на полицях Наукової бібліотеки.



Повертається з забуття й українська книга зарубіжних авторів. Ці видання підкреслюють зацікавленість наших предків книгою, їх бажання знайомитись з творами світового мистецтва рідною мовою.



- ❧ Фахівець сучасної бібліотеки закладу вищої освіти немов зв'язківець між читачем, користувачем бібліотеки та українською книгою.
- ❧ Молодь прагне читати українською. Зараз, як і 100 років назад є необхідність не лише в підручниках, навчальних посібниках, художній літературі але й в зарубіжній класиці українською мовою.
- ❧ Поповнювати фонди українською книгою, зберігати, досліджувати, пропагувати, обмінюватися, створювати найбільш зручний простір для спілкування зі студентством – все це кроки до розквіту української книги та свідомому українському суспільству майбутнього.





Дякую за увагу!